

1 Bronnen van geldend recht

1.1 Regels van nationaal recht

De conflictregels zijn hoofdzakelijk vastgelegd in de inleidende titel van het burgerlijk wetboek (artikel 9 tot 12). Regels betreffende het toepasselijke recht zijn echter ook te vinden in een aantal bijzondere wetten, zoals de wet inzake internationale adoptie.

1.2 Geldende multilaterale verdragen

Ten aanzien van het toepasselijke recht zijn in Spanje de volgende EU-verordeningen van kracht:

- Verordening (EG) nr. 1346/2000 betreffende insolventieprocedures;
- Verordening (EG) nr. 593/2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomsten (Rome I);
- Verordening (EG) nr. 864/2007 betreffende het recht dat van toepassing is op niet-contractuele verbintenissen (Rome II);
- Verordening (EG) nr. 1259/2010 tot nauwere samenwerking op het gebied van het toepasselijke recht inzake echtscheiding en scheiding van tafel en bed (Rome III);
- Verordening (EG) nr. 650/2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring;
- Verordening (EU) 2016/1191 van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2016 inzake de bevordering van het vrije verkeer van burgers door vereenvoudigde overlegging van bepaalde openbare documenten in de Europese Unie en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1024/2012. Van toepassing met ingang van 16 februari 2019.

Spanje is bovendien partij bij verschillende verdragen die betrekking hebben op wetsconflicten. De belangrijkste toepasselijke multilaterale verdragen op dit gebied zijn:

- Overeenkomst inzake het recht dat van toepassing is op geslachtsnamen en voornamen, ondertekend te München op 5 september 1980;
- Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, ondertekend te Den Haag op 19 oktober 1996;
- Protocol inzake het recht dat van toepassing is op onderhoudsverplichtingen, ondertekend te Den Haag op 23 november 2007;
- Verdrag inzake de wetsconflicten betreffende de vorm van testamentaire beschikkingen, ondertekend te Den Haag op 5 oktober 1961;
- Verdrag inzake de wet welke van toepassing is op verkeersongevallen op de weg, ondertekend te Den Haag op 4 mei 1971;
- Verdrag inzake de wet welke van toepassing is op de aansprakelijkheid wegens producten, ondertekend te Den Haag op 2 oktober 1973.

1.3 De belangrijkste bilaterale verdragen

Ten aanzien van het toepasselijke recht geldt het tussen het Koninkrijk Spanje en de Republiek ten oosten van de Uruguay gesloten Verdrag betreffende het conflictenrecht inzake onderhoudsverplichtingen jegens kinderen en de erkenning en tenuitvoerlegging van vonnissen en gerechtelijke beslissingen inzake onderhoudsverplichtingen, ondertekend te Montevideo op 4 november 1987.

2 Toepassing van de conflictregels

2.1 Ambtshalve toepassing van de conflictregels

Overeenkomstig artikel 12, lid 6, van het burgerlijk wetboek passen de rechtbanken en autoriteiten de conflictregels van het Spaanse recht ambtshalve toe.

2.2 Renvoi (herverwijzing, verderverwijzing)

In artikel 12, lid 2, van het burgerlijk wetboek is bepaald dat de verwijzing naar vreemd recht betrekking heeft op het materiële recht, zonder dat in aanmerking wordt genomen dat de verwijzingsregels van dat recht verder kunnen doorverwijzen naar een ander rechtstelsel dat niet het Spaanse rechtstelsel is. Dit betekent dat alleen renvoi in de eerste graad of terugverwijzing wordt aanvaard.

Renvoi in de tweede graad is niet toegestaan, behalve in het geval van wisselbrieven, cheques en orderbriefjes met betrekking tot de handelingsbekwaamheid om via deze instrumenten verplichtingen aan te gaan.

Indien een EU-verordening of een internationale overeenkomst van toepassing is, zijn de specifieke regels van die instrumenten ten aanzien van renvoi van toepassing.

2.3 Wijziging aanknopingspunt

In het Spaanse recht bestaat geen algemene regel om problemen op te lossen die zich voordoen wanneer de omstandigheden die worden gehanteerd als aanknopingspunt voor de conflictregels wijzigen. Zo is wat de wettelijke leeftijd van meerderjarigheid betreft in artikel 9, lid 1, van het burgerlijk wetboek bepaald dat de wijziging van het aanknopingspunt geen invloed zal hebben op de reeds bereikte meerderjarigheid. Ten aanzien van deze kwestie is bepaald dat het recht wordt toegepast dat van kracht was op het tijdstip waarop de rechtssituatie ontstond, zelfs als het aanknopingspunt later wijzigt.

Indien een EU-verordening of een internationale overeenkomst van toepassing is, zijn de specifieke regels van deze instrumenten ten aanzien van de wijziging van het aanknopingspunt van toepassing.

2.4 Niet-toepassing van conflictregels in uitzonderingsgevallen

In artikel 12, lid 3, van het burgerlijk wetboek is bepaald dat vreemd recht niet wordt toegepast wanneer het in strijd is met de openbare orde. Toepassing van vreemd recht is dus uitgesloten als dat leidt tot een resultaat dat duidelijk in strijd is met de fundamentele beginselen van het Spaanse recht. De beginselen die zijn neergelegd in de grondwet worden als essentieel beschouwd.

2.5 Vaststelling van de inhoud van buitenlands recht

De inhoud en de geldigheid van het vreemd recht moet door de partijen worden aangetoond, en de rechter kan gebruik maken van alle onderzoeksmiddelen die hij noodzakelijk acht voor de vaststelling ervan. Het systeem wordt gekenmerkt door een combinatie van het principe van door de betrokken partij aangevoerde argumenten en bewijselementen en de rechter die kan meewerken aan de vaststelling daarvan. Indien de inhoud van het vreemd recht in uitzonderlijke gevallen niet kan worden vastgesteld, wordt het Spaanse recht toegepast.

3 De conflictregels

3.1 Contractuele verbintenissen en rechtshandelingen

Het recht dat contractuele verbintenissen beheerst, wordt over het algemeen vastgesteld op basis van Verordening (EG) nr. 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad (verordening Rome I). De gevallen waarop de verordening Rome I niet van toepassing is, worden opgelost overeenkomstig artikel 10, lid 5, van het burgerlijk wetboek. In artikel 10, lid 5, van het burgerlijk wetboek wordt de vrije rechtskeuze erkend, op voorwaarde dat het toepasselijke recht uitdrukkelijk is gekozen en de betreffende zaak een bepaalde band heeft met dit recht. Is dat niet het geval dan wordt het gemeenschappelijke nationale recht van de partijen toegepast; bij gebreke daarvan, is het recht van hun gewone verblijfplaats van toepassing en, in laatste instantie, het recht van de plaats waar de overeenkomst tot stand is gekomen.

3.2 Niet-contractuele verbintenissen

Deze materie wordt geregeld in Verordening (EG) nr. 864/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 11 juli 2007 (Rome II). Ten aanzien van verkeersongevallen op de weg en de aansprakelijkheid van de fabrikant, worden de conflictregels van de verdragen van Den Haag van respectievelijk 1971 en 1973 toegepast.

Kwesties die niet in de bovenstaande verordeningen zijn geregeld, vallen onder artikel 10, lid 9, van het burgerlijk wetboek, waarin is bepaald dat een onrechtmatige daad wordt beoordeeld krachtens het toepasselijke recht van de staat waar het rechtsfeit zich voordoet. Zaakwaarneming zonder opdracht wordt beheerst door het recht van de plaats waar de zaakwaarnemer zijn hoofdvestiging heeft en ongerechtvaardigde verrijking wordt beheerst door het recht van de plaats waar de vermogensoverdracht ten gunste van de verrijkte zich voordoet.

3.3 De burgerlijke staat van personen (naam, woonplaats, handelingsbekwaamheid)

Ingevolge artikel 9 van het burgerlijk wetboek wordt het toepasselijke recht met betrekking tot deze kwesties bepaald door de nationaliteit van een natuurlijke persoon. Er bestaan regels die gelden voor de gevallen van dubbele nationaliteit en onbepaalde nationaliteit. In het geval van dubbele nationaliteit moet worden vastgesteld of het een dubbele nationaliteit is op grond van het Spaanse recht of een dubbele nationaliteit die het Spaanse recht niet kent. Er zijn met betrekking tot dubbele nationaliteit verdragen gesloten met Chili, Peru, Paraguay, Nicaragua, Guatemala, Bolivia, Ecuador, Costa Rica, Honduras, Dominicaanse Republiek, Argentinië en Colombia. De bepalingen van deze internationale verdragen zijn van toepassing. Als de nationaliteit echter niet kan worden vastgesteld op grond van deze verdragen, wordt voorrang gegeven aan de nationaliteit van het land waar de betrokkene zijn laatste gewone verblijfplaats had en, bij gebreke daarvan, aan de laatst verworven nationaliteit. Indien in de Spaanse wetgeving niet is voorzien in de dubbele nationaliteit en een van beide nationaliteiten de Spaanse nationaliteit is, zal deze voorrang hebben. Het beginsel van non-discriminatie op grond van nationaliteit moet echter wel in acht worden genomen indien het twee nationaliteiten van lidstaten betreft. Bij personen met een onbepaalde nationaliteit wordt het recht van hun gewone verblijfplaats toegepast als hun persoonlijke recht. Ten aanzien van staatloze personen is in artikel 12 van het Verdrag van New York van 28 september 1954 bepaald dat het toepasselijke recht het recht is van het land waar de staatloze zijn woonplaats heeft of, bij gebreke daarvan, van het land waar hij zijn verblijfplaats heeft.

Het toepasselijke recht met betrekking tot de naam van natuurlijke personen wordt beheerst door de Overeenkomst van München van 1980. De voornamen en achternamen van een natuurlijk persoon worden beheerst door het recht van de staat waarvan hij onderdaan is.

3.4 Afstamming en adoptie

In artikel 9, lid 4, van het burgerlijk wetboek is bepaald dat het recht dat van toepassing is op de vaststelling van de natuurlijke afstamming het recht is van de gewone verblijfplaats van het kind op het tijdstip van de vaststelling van de afstamming. Bij gebreke van een gewone verblijfplaats of indien vaststelling van de afstamming krachtens dit recht niet mogelijk is, wordt het nationale recht van het kind op dat tijdstip toegepast. Indien de vaststelling van de afstamming op grond van dit recht niet mogelijk is of indien het kind geen nationaliteit heeft, is het Spaanse materiële recht van toepassing. Het recht dat van toepassing is op de totstandkoming van adoptie wordt beheerst door een bijzondere wet: wet 54/2007 inzake internationale adoptie. In artikel 18 van de wet inzake internationale adoptie is bepaald dat een door een Spaanse bevoegde autoriteit uitgesproken adoptie wordt beheerst door het Spaanse materiële recht wanneer de geadopteerde op het tijdstip van de totstandkoming van de adoptie zijn gewone verblijfplaats in Spanje heeft of wanneer hij naar Spanje is of wordt overgebracht met als doel zijn verblijfplaats in Spanje te vestigen.

Het recht dat van toepassing is op de inhoud van de ouder-kindrelatie, die ontstaat door geboorte of adoptie, en op de uitoefening van de ouderlijke verantwoordelijkheid wordt bepaald op grond van het Verdrag van Den Haag van 19 oktober 1996. In artikel 17 van dit verdrag is bepaald dat de uitoefening van de ouderlijke verantwoordelijkheid wordt beheerst door het recht van de staat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft.

3.5 Huwelijk, ongehuwd samenwonen en geregistreerd partnerschap, echtscheiding, scheiding van tafel en bed, onderhoudsverplichtingen

Er bestaan regels voor de voltrekking van een huwelijk en de gevolgen daarvan. Wat de vorm van de voltrekking betreft, wordt in het burgerlijk wetboek bepaald dat een huwelijk in Spanje of in het buitenland kan worden voltrokken: 1) door een rechter, burgemeester of de in het burgerlijk wetboek aangewezen ambtenaar; 2) op de in de wet vastgestelde religieuze wijze. In het burgerlijk wetboek is bovendien bepaald dat Spaanse staatsburgers buiten Spanje in het huwelijk kunnen treden volgens de vorm die is vastgesteld in het recht van het land waar het huwelijk wordt voltrokken. Als geen van beide partijen Spaans staatsburger is, kunnen zij een huwelijk in Spanje sluiten volgens de vormvereisten die voor Spaanse staatsburgers gelden of volgens die van het persoonlijke recht van een van de partijen. De huwelijksbevoegdheid en de toestemming worden beheerst door het nationale recht van elk van de partijen (artikel 9, lid 1, van het burgerlijk wetboek).

De gevolgen van het huwelijk worden krachtens artikel 9, lid 2, van het burgerlijk wetboek beheerst door het gemeenschappelijke nationale recht van de echtgenoten ten tijde van de voltrekking van het huwelijk. Als zij geen gemeenschappelijk nationaal recht hebben, worden de gevolgen van het huwelijk beheerst door het persoonlijke recht of het recht van de gewone verblijfplaats van een van beide partijen, dat door hen wordt gekozen en vastgelegd in een authentieke akte die voorafgaand aan de huwelijksvoltrekking wordt gepasseerd. Als er geen rechtskeuze is gedaan, is het recht van het land waar de partijen onmiddellijk na het huwelijk hun eerste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats vestigen van toepassing, en bij gebreke daarvan, het recht van het land waar het huwelijk is voltrokken.

Echtscheiding en scheiding van tafel en bed vallen onder Verordening (EG) nr. 1259/2010 tot nauwere samenwerking op het gebied van het toepasselijke recht inzake echtscheiding en scheiding van tafel en bed (Rome III). De nietigverklaring van een huwelijk wordt krachtens artikel 107, lid 1, van het burgerlijk wetboek beheerst door het recht dat van toepassing is op de huwelijksvoltrekking.

In het Spaanse internationaal privaatrecht is niets bepaald over ongehuwd samenwonen (in beginsel worden in aanmerking komende bepalingen naar analogie toegepast).

Het Protocol van Den Haag van 2007 inzake het recht van toepassing op onderhoudsverplichtingen is van toepassing op onderhoudsverplichtingen.

3.6 Huwelijksvermogensrecht

De regels die de gevolgen van een huwelijk beheersen (artikel 9, lid 2, van het burgerlijk wetboek), omvatten zowel de persoonlijke als de vermogensrechtelijke gevolgen. Het gemeenschappelijke nationale recht van de echtgenoten ten tijde van de huwelijksvoltrekking is dan ook van toepassing. Bij gebreke van een dergelijk recht, worden de gevolgen van het huwelijk beheerst door het persoonlijke recht of het recht van de gewone verblijfplaats van

een van de partijen, dat door hen wordt gekozen en vastgelegd in een authentieke akte die voorafgaand aan de huwelijksvoltrekking wordt gepasseerd. Als er geen rechtskeuze is gedaan, is het recht van het land waar zich de laatste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats van de echtgenoten bevond onmiddellijk voorafgaand aan de voltrekking van toepassing, en bij gebreke daarvan, het recht van het land waar het huwelijk is voltrokken.

Overeenkomsten of schikkingen die het huwelijksvermogensregime regelen, wijzigen of vervangen, zijn geldig als zij in overeenstemming zijn met het recht dat de gevolgen van het huwelijk beheerst of met het recht van de nationaliteit of van de gewone verblijfplaats van een van de partijen op het tijdstip van de totstandkoming (artikel 9, lid 3, van het burgerlijk wetboek).

3.7 Erfrecht

In Spanje zijn de regels van Verordening (EG) nr. 650/2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring, van toepassing. Overeenkomstig deze verordening is het recht van de staat waar de erflater op het tijdstip van het overlijden zijn gewone verblijfplaats had van toepassing, tenzij hij het recht van zijn nationaliteit als toepasselijk recht had gekozen.

De vorm van testamenten wordt beheerst door het Verdrag van Den Haag van 1961.

3.8 Goederenrecht

Overeenkomstig artikel 10, lid 1, van het burgerlijk wetboek worden bezit, eigendom en andere rechten op onroerende zaken en de publiciteit over die rechten beheerst door het recht van het land waar de onroerende zaak zich bevindt. Deze bepaling is eveneens van toepassing op roerende zaken. Met het oog op vestiging en overdracht van rechten worden goederen in transitu verondersteld zich op de plaats van verzending te bevinden, tenzij de verzender en de ontvanger uitdrukkelijk of stilzwijgend zijn overeengekomen dat deze zich op de plaats van bestemming bevinden. Alle rechten met betrekking tot schepen, luchtvaartuigen en treinen worden beheerst door het recht van de vlaggenstaat of het land van registratie. Rechten op auto's en andere wegvoertuigen worden beheerst door het recht van de plaats waar zij zich bevinden. De uitgifte van effecten wordt beheerst door het recht van de plaats waar zij worden uitgegeven.

3.9 Insolventie

Op gevallen die niet onder [Verordening \(EG\) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures](#) vallen, is [wet 22/2003 van 9 juli 2000 inzake faillissement \(Ley Concursal\)](#) van toepassing. In artikel 200 van deze wet is bepaald dat de opening, het verloop en de beëindiging van insolventieprocedures in Spanje in het algemeen worden beheerst door het Spaanse recht (wet 22/2003 van 9 juli 2003, gewijzigd bij wet 9/2015 betreffende dringende insolventiemaatregelen (staatsblad van 26 mei 2015)). De faillissementswet voorziet ook in regels van internationaal privaatrecht die bepalen welk recht van toepassing is op de verschillende rechtsbetrekkingen in het kader van insolventieprocedures.

Laatste update: 08/12/2020

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken EJM-contactpunten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. Het EJM en de Commissie aanvaarden geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor informatie of gegevens in dit document of waarnaar in dit document wordt verwezen. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.